

Вх. № 41
30.04.2021

Голові Спеціалізованої вченої ради
для присудження ступеня доктора
філософії ДФ 44.887.008 в
Полтавській державній аграрній
академії
д.е.н., професору Зось-Кіору М. В.

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Лопушинської Олени В'ячеславівни

**на тему: «Менеджмент ресурсозберігаючого розвитку підприємств
агропродовольчої сфери України»**

на здобуття ступеня доктора філософії

в галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

зі спеціальності 073 «Менеджмент»

Ступінь актуальності обраної теми.

В сучасних економічних умовах становлення і розвитку ринкової економіки організація ресурсозбереження зазнає суттєвих змін, що пов'язано з трансформацією моделі господарювання, переходом до ринкових відносин, зміною форм власності, руйнуванням старих сформованих господарських зв'язків. В даний час проблема якісного економічного зростання агропродовольчої сфери, збільшення обсягів виробництва агропродовольчої продукції, підвищення її конкурентоспроможності на внутрішньому та світовому ринках, мобілізація та підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу є однією з найбільш актуальних. Водночас, розвиток будь-якого підприємства залежить від ефективності використання всіх наявних ресурсів. Важливість проблеми формування ресурсного потенціалу підприємств агропродовольчої сфери України визначається тією роллю, яку відіграють ресурси підприємства в реалізації завдань агропромислового комплексу. Вітчизняні підприємства агропродовольчої сфери мають значний

нереалізований потенціал збереження всіх видів ресурсів. В умовах сьогодення на ефективність використання ресурсів підприємства негативно впливають домінування ресурсоємних виробництв, зношеність основних фондів, застарілі технології виробництва тощо. Відтак, ресурсозбереження відноситься до проблемних сфер вітчизняної економіки з високими показниками матеріало- і енергоємності, недосконалою системою державного регулювання та системою менеджменту процесів ресурсозбереження на підприємствах, непривабливістю інвестицій, необхідних для впровадження нових ресурсозберігаючих технологій. У зв'язку із зазначеним, однією з головних умов підвищення конкурентоспроможності підприємств агропродовольчої сфери України є подолання ряду існуючих системних проблем, в тому числі, в сфері розвитку ефективних методів і моделей менеджменту ресурсозберігаючої діяльності на основі використання сукупності організаційно-управлінських та техніко-технологічних нововведень, реалізованих на принципах адаптації та раціональності та синкретичності. Зазначене вимагає глибокого наукового переосмислення відповідних механізмів та моделей менеджменту ресурсозберігаючого розвитку підприємств агропродовольчої сфери України. Вищезазначене засвідчує актуальність обраної теми дисертації, коректність визначення предмету та об'єкту, мети та завдань представленого дослідження.

Дисертація виконувалась згідно плану науково-дослідної роботи Полтавської державної аграрної академії Міністерства освіти і науки України в межах тем: «Управління соціально-економічним розвитком агропродовольчої сфери України», у якій автором запропоновано комплексний підхід інтегральної оцінки ефективності менеджменту ресурсозберігаючого розвитку підприємств агропродовольчої сфери України на основі системи показників «Тріада 6R» (державний реєстраційний номер 0118U005208); «Управління соціально-економічною системою в умовах національних і глобалізаційних викликів», в якій автором систематизовано

понятійно-категоріальний апарат управління ресурсозбереженням підприємства, надано характеристику основних термінів, які формують поняття «менеджмент розвитку ресурсозбереження», розвинуто модель менеджменту ресурсозберігаючого розвитку підприємства (державний реєстраційний номер 0117U003102); «Управління національною безпекою в умовах глобалізаційних викликів: макро-, мікро-, регіональний та галузевий рівні» (державний реєстраційний номер 0118U005209), де автор визначив прогнози інтегральних оцінок ефективності менеджменту ресурсозберігаючого розвитку групи підприємств агропродовольчої сфери Полтавської, Запорізької та Луганської областей на 2021 рік. В межах держбюджетної теми молодих науковців Сумського державного університету «Механізм управління формуванням стратегій випереджаючого інноваційного розвитку промислових підприємств» (державний реєстраційний номер 0117U003928) автором актуалізовано напрями мотивації ресурсозберігаючої поведінки персоналу підприємств агропродовольчої сфери України.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. В роботі дисертант достатньо змістовно пропонує нове вирішення наукового завдання, обґрунтування теоретичних та прикладних положень щодо менеджменту ресурсозберігаючого розвитку підприємств агропродовольчої сфери України. Дисертація характеризується чітким дотриманням логіко-структурної схеми дослідження, відповідністю наукових результатів та винесених на захист положень наукової новизни поставленій меті та конкретизованим завданням дослідження. Дисертантом використана достатня кількість інформаційних джерел, наукових праць, матеріалів нормативно-правового, статистичного та аналітичного характеру. Результати дослідження та рекомендації автора пройшли практичну апробацію, що підтверджується відповідними документами. Зміст дисертації відповідає її темі. Вказане є свідченням достатнього рівня обґрунтованості та достовірності результатів наукового пошуку, висновків та пропозицій.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. У дисертації висвітлено мету дослідження щодо обґрунтування теоретичних засад і розроблення практичних положень щодо менеджменту ресурсозберігаючого розвитку підприємств агропродовольчої сфери України.

Теоретичні та практичні завдання, поставлені в роботі, реалізовано. Ознаки наукової новизни корелюють із завданнями, що свідчить про оригінальність обраних шляхів їх вирішення. В цілому, здобувачу вдалося вирішити поставлені завдання та досягти мети, поставленої в дисертаційній роботі.

Представлені наукові положення, висновки та пропозиції, викладені в дисертації, обґрунтовані з теоретико-методичної точки зору та є достовірними, базуються на сучасних і класичних теоріях менеджменту, дослідженнях зарубіжних та вітчизняних управлінців з проблем менеджменту ресурсозберігаючого розвитку підприємств агропродовольчої сфери України.

У роботі застосовано сукупність методів і підходів, що дозволило реалізувати концептуальну єдність дослідження. Для визначення поставлених в науковій роботі завдань були використані наступні методи: історичний та логічний аналіз (для визначення еволюції становлення та розвитку концепцій ресурсозбереження та ресурсозберігаючого розвитку); узагальнення, етимологічний аналіз та діалектичний (для систематизації понятійно-категоріального апарату менеджменту ресурсозберігаючого розвитку підприємства); систематизація (для побудови організаційно-функціональної моделі менеджменту ресурсозберігаючого розвитку підприємства агропродовольчої сфери); економіко-статистичний, табличний та графічний (для визначення стану та тенденцій розвитку агропродовольчої сфери України); анкетування та опитування (для діагностики стану системи менеджменту ресурсозберігаючого розвитку підприємств агропродовольчої сфери України); порівняльний та кластерний аналіз, групування (для

проведення оцінки ефективності менеджменту ресурсозберігаючого розвитку підприємств агропродовольчої сфери); модифікованої головної компоненти, фасетний (для удосконалення методики визначення ефективності використання ресурсів та менеджменту ресурсозберігаючого розвитку підприємств агропродовольчої сфери); прогнозування, динамічна регресія та ретроспективний аналіз (для прогнозування інтегрального показника ефективності менеджменту ресурсозберігаючого розвитку підприємств); узагальнення, системний аналіз, графічний (для формування пропозицій щодо актуалізації організаційно-кадрового забезпечення менеджменту ресурсозберігаючого розвитку агропродовольчих підприємств) тощо.

Представлена дисертаційна робота Лопушинської О. В. має логічну структурованість відповідно до мети та завдань, що дає можливість прослідкувати поетапну реалізацію та завершеність досліджень, логічність подання та осмислення теоретичних засад і фактологічного матеріалу, які викладені у кожному розділі. Висновки до розділів дисертаційної роботи та загальні висновки до неї є логічними й підтверджені результатами апробації на 23 науково-практичних конференціях, публікаціями у наукових фахових виданнях, впровадженням авторських пропозицій у діяльність підприємств та установ. Зазначене дозволяє констатувати достатню обґрунтованість та достовірність основних положень, висновків і пропозицій дисертаційної роботи.

Найбільш вагомими результати, що характеризуються новизною та розкривають глибину та суть дисертаційного дослідження є такі положення, трактування та ідеї:

– автором запропоновано методичний підхід оцінювання інтегрального показника ефективності менеджменту ресурсозберігаючого розвитку підприємств агропродовольчої сфери України, який, на відміну від існуючих, передбачає розрахунок груп коефіцієнтів ефективності «Тріада 6R» (використання матеріальних, людських, фінансових, нематеріальних, інформаційних і часових ресурсів у контексті економічної, соціальної та

екологічної складових) на основі застосування методу модифікованої головної компоненти, що дозволяє враховувати найбільш значущі фактори впливу на рівень ефективності менеджменту ресурсозберігаючого розвитку при прогнозуванні виробництва сільськогосподарської продукції (пп. 3.1);

– розвинуто організаційно-функціональну модель менеджменту ресурсозберігаючого розвитку підприємства, яка, на відміну від існуючих, представлена як консолідуюча система елементів, що забезпечує підвищення ефективності кількісних і якісних змін у процесі управління ресурсним потенціалом, ресурсозберігаючими технологіями та природоохоронними заходами з метою досягнення цілей стійкого розвитку підприємства (пп. 1.3);

– актуалізовано організаційно-кадрове забезпечення менеджменту ресурсозберігаючого розвитку підприємств агропродовольчої сфери, яке, на відміну від існуючих, базується на інтеграції культури ресурсозбереження в загальну корпоративну культуру підприємств на основі ресурсозберігаючої поведінки персоналу із застосуванням модифікованого підходу до формування проєктних груп і комісій із ресурсозбереження, що дозволяє мінімізувати ризики неефективного використання ресурсного потенціалу (пп. 3.3);

– визначено сутнісно-змістовне значення поняття «менеджмент ресурсозберігаючого розвитку підприємства», що, на відміну від існуючих, базується на поєднанні етимологічної характеристики понять «розвиток підприємства» та «менеджмент ресурсозбереження», що дозволило трактувати його як процес управління, який забезпечується діями компетентних осіб, кількісними та якісними організаційними, економічними, технологічними, соціальними, екологічними та структурними змінами, що впливають на оптимізацію та раціоналізацію формування і використання ресурсного потенціалу, основу якого становлять природні, матеріальні, нематеріальні, фінансові, людські, інформаційні, часові та структурно-організаційні ресурси, та призводить до переходу підприємства на новий якісний рівень існування (пп. 1.2);

– узагальнено понятійно-категоріальний апарат ресурсозбереження на підприємстві шляхом здійснення етимологічного аналізу поняття «ресурсозбереження», що, на відміну від існуючих, визначено як результативна організаційно-управлінська діяльність, спрямована на раціональне використання ресурсного потенціалу, застосування ресурсоощадних технологій, стимулювання природоохоронних заходів з метою досягання соціо-еколого-економічних цілей підприємства (пп. 1.1);

– проведена діагностика організаційно-управлінського та інформаційно-аналітичного забезпечення системи менеджменту ресурсозберігаючого розвитку підприємств, що, на відміну від існуючих, базуються на акумулюванні природних, матеріальних, енергетичних, нематеріальних, фінансових, людських, інформаційних і часових об'єктів ресурсного потенціалу для формування моделі потрійної спіралі ресурсозбереження, що дозволяє встановити взаємозв'язок між інституційними сферами в контексті забезпечення функціонування високотехнологічного бізнес-середовища, орієнтованого на високий рівень ресурсозбереження та мотивації суб'єктів менеджменту ресурсозберігаючого розвитку (пп. 2.2);

– здійснено оцінку ефективності менеджменту ресурсозберігаючого розвитку підприємств агропродовольчої сфери України за допомогою системи показників, яка, на відміну від існуючих, базується на розрахунку коефіцієнтів, об'єднаних у групи економічної, соціальної та екологічної ефективності, що дозволяє виявити її недоліки та визначити перспективи розвитку в тріаді «еколого-соціо-економічних» відносин (пп. 2.3).

Представлені дисертантом результати дослідження, висновки та рекомендації мають як теоретичне, так і практичне значення. Значення отриманих Лопушинською О. В. наукових результатів полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних засад щодо менеджменту ресурсозберігаючого розвитку підприємств агропродовольчої сфери України. Практичні рекомендації за результатами дисертації впроваджено в роботі Департаменту

агропромислового розвитку Полтавської обласної державної адміністрації (довідка № 16/01-24 від 27.01.2021 р.) та Департаменту агропромислового розвитку Запорізької обласної державної адміністрації (довідка № 0490/01-00 від 26.03.2021 р.). Визначені позитивні та негативні тенденції агропродовольчої сфери України враховані під час стратегічного планування діяльності аграрних підприємств, що входять до Всеукраїнського аграрного об'єднання «Українська аграрна конфедерація» (довідка № 1-1/27 від 25.03.2021 р.). Представлені в дисертації розробки застосовуються у господарській діяльності ПрАТ «Агротон» (довідка про впровадження № 7 від 22.01.2021 р.), ТОВ «Мелітопольський олійноекстракційний завод» та включені до програми розвитку підприємства (довідка про впровадження № 3 від 27.01.2021 р.), СТОВ «Сади Гадяччини» (довідка про впровадження № 4 від 18.01.2021 р.), АТ «Мелітопольський м'ясокомбінат» (довідка про впровадження № 3-01/21 від 21.01.2021 р.), ТОВ «Диканські ягоди» (довідка про впровадження № 48/12 від 10.12.2020 р.).

До вагомих розробок, які мають практичне значення, слід віднести: запропонований автором розрахунок прогнозованих змін економічних, соціальних та екологічних інтегральних показників діяльності підприємств агропродовольчої сфери України і пропозиції щодо удосконалення мотиваційного механізму працівників до ресурсозбереження, що позитивно відобразиться на сталому розвитку сільських територій; здійснена дисертантом апробація запропонованої методики оцінювання ефективності менеджменту ресурсозберігаючого розвитку агропродовольчого підприємства, використовуючи авторську систему показників, що дозволило отримати достатньо повну та об'єктивну інформацію про функціонування підприємства в напрямку використання ресурсів і ресурсозберігаючого розвитку суб'єкту господарювання; розроблені автором пропозиції щодо оцінки ефективності менеджменту ресурсозберігаючого розвитку є суттєвим доповненням до процесу оперативного та стратегічного управління підприємствами агропродовольчої сфери України; пропозиції автора щодо

актуалізації організаційно-кадрового забезпечення менеджменту ресурсозберігаючого розвитку націлене на удосконалення організаційної структури управління.

Окремі положення дисертаційної роботи використовуються у навчальному процесі Полтавської державної аграрної академії при викладанні дисциплін «Енергетичний менеджмент», «Аграрний менеджмент», «Екологічний менеджмент», «Управління витратами», «Менеджмент» (довідка № 01-11/122 від 21.12.2020 р.).

Стосовно змісту та структури дисертаційної роботи: дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Основний зміст роботи викладено на 224 сторінках. Робота містить 25 додатків, 297 найменувань в списку використаних джерел, 58 таблиць, 57 рисунків.

Робота написана державною мовою. Стиль викладення матеріалів в дисертації відповідає вимогам до наукових праць такого рівня, характеризується науковістю, системністю, обґрунтованістю, логічністю та послідовністю. Мета дослідження відповідає темі дисертаційної роботи. Зміст представлених наукових завдань структурно та логічно узгоджений, їх кількість достатня для розкриття теми дисертаційної роботи та досягнення поставленої мети.

Всі розділи та підрозділи дисертаційної роботи містять результати, які становлять суттєвий науковий інтерес, є обґрунтованими та достовірними.

У першому розділі «Теоретичні аспекти менеджменту ресурсозберігаючого розвитку підприємства» автором узагальнено сучасні підходи до визначення категорії «ресурсозбереження» і надано власне визначення (с. 35–56); охарактеризовано етимологічну сутність понять «менеджмент ресурсозбереження» та «розвиток підприємства» та надано власне визначення менеджменту ресурсозберігаючого розвитку підприємства (с. 56–77); розвинуто модель менеджменту ресурсозберігаючого розвитку підприємства (с. 78–96).

У другому розділі «Аналіз менеджменту ресурсозберігаючого розвитку підприємств агропродовольчої сфери України» автором проаналізовано стан агропродовольчої сфери України (с. 119–139); проведено діагностику організаційно-управлінського та інформаційно-аналітичного забезпечення системи менеджменту ресурсозберігаючого розвитку підприємств агропродовольчої сфери України (с. 140–157); здійснено оцінку ефективності менеджменту ресурсозберігаючого розвитку підприємств агропродовольчої сфери на основі тріади показників (с. 157–180).

У третьому розділі «Оптимізація менеджменту ресурсозберігаючого розвитку підприємств агропродовольчої сфери України» автором розроблено методичний підхід до оцінки інтегрального показника ефективності менеджменту ресурсозберігаючого розвитку підприємств агропродовольчої сфери на основі системи показників «Тріада 6R» (с. 194–218); спрогнозовано зміну інтегрального показника ефективності менеджменту ресурсозберігаючого розвитку підприємств агропродовольчої сфери України за допомогою методу динамічної регресії (с. 219–240); актуалізовано організаційно-кадрове забезпечення менеджменту ресурсозберігаючого розвитку підприємств агропродовольчої сфери України (с. 240–258).

Загалом, глибокий та системний аналіз проблеми дисертації дав можливість здобувачу зробити аргументовані висновки до розділів та загальні висновки, які відповідають найважливішим положенням дослідження та поставленій меті.

Висновки до розділів, загальні висновки є логічними та зрозумілими. Представлені результати дослідження можуть бути впроваджені у практичній діяльності для підвищення ефективності функціонування системи менеджменту ресурсозберігаючого розвитку. Назва дисертаційної роботи «Менеджмент ресурсозберігаючого розвитку підприємств агропродовольчої сфери України» беззаперечно відповідає її змісту, що підтверджується як метою дослідження, так і вирішеними завданнями.

Повнота викладу в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Основні наукові результати дисертації представлені в 45 наукових працях, серед яких: 10 статей у монографіях, 12 статей у наукових періодичних виданнях України та інших держав, основними з яких є: (Markina I., Lopushynska O. Methods of assessing the management efficiency of the agricultural enterprise resource-saving development. *Modern Science – Moderi veda*. 2021. № 1. P. 12–19. (*Index Copernicus, Google Scholar*); Лопушинська О. В. Сутність і напрями розвитку підприємства: теоретичний аспект. *Науковий вісник ПУЕТ. Серія «Економічні науки»*. 2017. № 5 (84). С. 87–92. (*Index Copernicus*); Лопушинська О. В. Підходи до визначення сутності та класифікації ресурсів підприємства. *Економічний форум*. 2018. № 1. С. 184–189. (*Ulrich's Periodicals Directory, Index Copernicus*); Лопушинська О. В. Сучасний стан нормативно-правового забезпечення управління ресурсозбереженням в Україні і світі. *Вісник Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького*. 2019. Вип. 4. С. 57–65. (*Ulrich's Periodicals Directory, Directory of Open Access Journals, CiteFactor, Index Copernicus*); Маркіна І. А., Лопушинська О. В., Лопушинський Є. Р. Аутсорсинг бізнес-процесів як механізм менеджменту ресурсозберігаючого розвитку підприємств агропродовольчої сфери. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Економіка і менеджмент»*. 2020. Вип. 45. С. 74–78. (*Index Copernicus*); Лопушинська О. В. Особливості оцінки ефективності менеджменту ресурсозберігаючого розвитку підприємств агропродовольчої сфери в контексті сталого розвитку. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2020. Вип. 4. Ч. 2. С. 160–165. (*Index Copernicus, Google Scholar*); Лопушинська О. В. Основні проблеми формування системи менеджменту ресурсозберігаючого розвитку підприємств агропродовольчої сфери та шляхи їх вирішення. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2020. № 5. С. 286–291. (*Index Copernicus, Google Scholar*) тощо.

Загальний обсяг опублікованих праць – 14,61 друк. арк., із них особисто здобувачеві належить 11,01 друк. арк, що дозволяє вважати виконаними положення п. 11 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ 6 березня 2019 р. № 167.

Положення дисертаційного дослідження, в яких відображено наукову новизну, повністю подані у зарубіжних та фахових виданнях, обговорені на науково-практичних зібраннях. Представлені у дисертаційній роботі наукові результати, висновки і пропозиції належать особисто автору, та є значним науковим доробком. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертаційній роботі використано лише ті ідеї та положення, що отримані автором особисто.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності. Аналіз наукових публікацій, у яких висвітлені основні наукові результати дисертаційної роботи Лопушинської О. В., не дає підстав фіксувати допущення автором порушень академічної доброчесності. В дисертаційній роботі є посилання на джерела інформації за кожним випадком використання тверджень, відомостей, ідей, розробок, статистичних даних. Представлена наукова робота відповідає нормам законодавства про авторське право і суміжні права.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертаційної роботи і її окремих положень. Позитивно оцінюючи рецензоване дослідження Лопушинської О. В., відзначаючи його наукову цінність і практичну значимість, вважаємо за потрібне висловити певні побажання та зауваження дискусійного характеру:

1. В пп. 2.1 (стор. 119–139) автор проводить аналіз стану та тенденцій розвитку агропродовольчої сфери України. Дослідження було б більш ґрунтовним, якщо б містило аналітичні дані інших аграрних країн з метою порівняння їх рівня розвитку агропродовольчої сфери з підприємствами України;

2. В табл. 2.15 (стор. 150) та табл. 2.16 (стор. 151) автор визначив інформаційно-аналітичне забезпечення матеріально-технічної, екологічної, фінансової та соціальної складових менеджменту ресурсозберігаючого розвитку підприємств агропродовольчої сфери України. Водночас, не визначено внутрішні документи, положення, стандарти, які забезпечують даний напрям управлінської діяльності на підприємствах;

3. На стор. 201 дисертаційного дослідження автор зазначає, що для визначення вагових коефіцієнтів застосовує метод модифікованої головної компоненти. Об'єктивність оцінки інтегрального показника ефективності менеджменту ресурсозберігаючого розвитку підприємств агропродовольчої сфери України значно б збільшилась у разі використання дисертантом для розрахунку вагових коефіцієнтів додатково методу аналізу ієрархій, який передбачає експертне оцінювання попарних переваг одних показників над іншими;

4. В табл. 3.26 (стор. 221–222) дисертант наводить прогнозні значення інтегральної оцінки ефективності менеджменту ресурсозберігаючого розвитку групи підприємств агропродовольчої сфери Полтавської, Запорізької та Луганської областей на 2021 р., розраховані за авторською методикою. Практична значущість роботи була б значно вищою у разі розрахунку прогнозних значень даного показника на більш тривалий період часу;

5. На рис. 3.7 (стор. 252) автор визначив організаційні заходи щодо мотивації ресурсозберігаючої поведінки персоналу підприємств агропродовольчої сфери України. Робота б мала додаткові переваги, якщо б дисертант визначив обсяг фінансових ресурсів необхідних для реалізації запланованих заходів, джерела їх формування та визначив період окупності інвестиційного проєкту.

Враховуючи висловлені зауваження, що мають дискусійний та рекомендаційний характер, загалом подана до захисту дисертація Лопушинської Олени В'ячеславівни на тему «Менеджмент

ресурсозберігаючого розвитку підприємств агропродовольчої сфери України» є завершеним самостійним і оригінальним дослідженням, яке містить нові науково обґрунтовані результати дослідження і за характером фактичного матеріалу, ступенем його якісного аналізу, обґрунтованістю наукових положень, достовірністю, рівнем новизни й практичної значущості результатів.

За змістом та оформленням дисертація Лопушинської Олени В'ячеславівни на тему «Менеджмент ресурсозберігаючого розвитку підприємств агропродовольчої сфери України», відповідає встановленим вимогам Міністерства освіти і науки України, зокрема:

1. Відповідає профілю спеціальності 073 – Менеджмент галузі знань 07 – Управління та адміністрування.

2. Відповідає вимогам, встановленим Порядком проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановами Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167 та від 21.10.2020 р. № 979.

3. Робота відповідає основним вимогам до дисертації.

Таким чином, дисертація Лопушинської Олени В'ячеславівни на тему «Менеджмент ресурсозберігаючого розвитку підприємств агропродовольчої сфери України» є прикладом наукового дослідження, що виконано особисто автором, характеризується завершеністю та єдністю змісту.

Загальна оцінка роботи, її відповідність встановленим вимогам.

Підсумовуючи викладене вище, відмічаю, що дисертаційна робота здобувача Лопушинської Олени В'ячеславівни на тему «Менеджмент ресурсозберігаючого розвитку підприємств агропродовольчої сфери України» є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що враховує нові теоретичні, методичні та практичні підходи до реалізації актуального наукового завдання щодо формування системи менеджменту ресурсозберігаючого розвитку підприємств агропродовольчої сфери України.

Враховуючи важливість одержаних автором результатів дослідження, їх обґрунтованість і достовірність, а також практичну значимість сформульованих положень, висновків, дисертаційна робота Лопушинської Олени В'ячеславівни відповідає вимогам Наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 року № 167 та від 21.10.2020 № 979), а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 07 «Управління та адміністрування» зі спеціальності 073 «Менеджмент».

Офіційний опонент:

**доктор економічних наук, професор,
Заслужений працівник сільського
господарства України,
завідувач кафедри глобальної економіки
Національного університету біоресурсів
і природокористування України
Міністерства освіти і науки України**

Н. М. Вдовенко

*Ліцензія Вдовенко Н.М. засвідчую
Генерал секретар МОН України
Олександр Барановська О.Ю.*

